

України № 234/2024 від 20 квітня 2024 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0005525-24#Text>

13. Деякі питання протидії негативним наслідкам функціонування азартних ігор в мережі Інтернет: постанова Кабінету Міністрів України від 17 травня 2024 р. № 566. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/566-2024-%D0%BF#Text>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-22>

**PECULIARITIES OF PERSONAL INCOME TAX
ADMINISTRATION ON GAMBLING
AND LOTTERY WINNINGS IN UKRAINE**

**ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ ПДФО З ВИГРАШІВ
В АЗАРТНІ ІГРИ ТА ЛОТЕРЕЇ В УКРАЇНІ**

Yevsieiev D. I.

*Applicant at The Scientific Institute
of Public Law
Kyiv, Ukraine*

Євсєєв Д. І.

*здобувач
Науково-дослідний інститут
публічного права
м. Київ, Україна*

Показники надходжень від сплати податків організаторами грального бізнесу та лотерей стабільно зростають. Податки, сплачені організаторами азартних ігор за 2021 рік, становили всього 204 млн грн, за 2022 рік – 730,9 млн грн. за 2023 рік гральний бізнес сплатив 10,4 млрд грн податків, а за вісім місяців 2024 року сплатили до держбюджету України 11,7 млрд грн податків, що у 2,1 рази більше, ніж за аналогічний період минулого року. Це свідчить про те, що потенціал ринку не спадає, не дивлячись на воєнні дії. Водночас в цих загальних сумах податків немає чіткої простежуваності суми податків з вигравів щодо кожного організатора, а кожен організатор показує доволі різні суми податків з вигравів в азартні ігри, що свідчить про проблеми з адмініструванням податків з вигравів саме в гральному бізнесі.

Ринок грального бізнесу сьогодні представлено 3 організаторами букмекерської діяльності, 2 організаторами гри в покер в мережі

Інтернет, 19 організаторами казино в мережі Інтернет. Щодо наземного ринку, то видано 13 ліцензій на зали гральних автоматів (кожна дозволяє відкрити до 5 залів) та 4 ліцензії на наземні казино [1]. З початком воєнних дій багато ліцензій було анульовано у зв'язку з закриттям наземного бізнесу, а також з підтвердженням фактів зв'язків організаторів азартних ігор з країною-агресором.

Ринок лотерей розподіляють між собою 3 оператори лотерей, які отримали право на проведення лотерей ще до 2012 року, коли набрав чинності окремий закон, яким врегульовано порядок здійснення лотерейної діяльності [2, с. 58].

Всі виграші в азартні ігри та лотереї незалежно від суми підлягають оподаткуванню ПДФО. При цьому податкове законодавство встановлює різні підходи до оподаткування виграшів у лотерею та виграшів в азартну гру, що не сприяє ефективності адміністрування ПДФО з виграшів, а тому, вважаємо, що повинні бути запроваджені єдині підходи до оподаткування всіх виграшів як окремого виду доходу фізичної особи.

Так, звітність для операторів лотерей значно спрощена і є подібною до банківської, наразі вони подають єдину знеособлену звітність по ПДФО з виграшів, де вказують загальний обсяг доходів та загальний обсяг утриманих податків з виграшів без розкриття інформації про фізичну особу, яка отримала дохід. При цьому в податковому розрахунку не вказуються деталі про окремі виграші, суми податку, нарахованого на них, а також відомості про фізичну особу – платника податку, яка отримала дохід у вигляді виграшу (призу) (пп. 170.6.2. п. 170.6 статті 170 Податкового кодексу України) [3].

Це, як справедливо зазначає З. М. Топорецька, дозволяє громадянам використовувати виграші в лотерею як інструмент легалізації корупційних доходів [4, с. 400; 5, с. 292]. Отримують інформацію про гравця, який виграв у лотерею, лише у разі, якщо фінансова операція важлива в цілях фінансового моніторингу (становить більше 55 000 гривень). Тому громадяни, використовуючи таку прогалину, можуть декларувати доходи як кілька виграшів у лотерею до цієї порогової суми і таким чином легалізувати неофіційні доходи.

Щодо виграшів в азартну гру, організатори повинні подавати персоналізовану звітність про кожного гравця незалежно від суми його виграшу. Згідно Податкового кодексу України на сьогодні всі виграші в азартні ігри (незалежно від суми) підлягають оподаткуванню ПДФО за ставкою 18% та військовим збором за ставкою 1,5%, при цьому витрати на гру не враховуються (п. 170.6 статті 170 Податкового

кодексу України) [3]. Це суттєво ускладнює роботу організаторів азартних ігор, проте не сприяє збільшенню надходжень до бюджету.

Проблема виникає тому, що наразі досі не функціонує Державна система онлайн-моніторингу (ДСОМ), яка повинна була відповідно до Закону запрацювати з серпня 2022 року [6] і фіксувати в режимі реального часу всі операції з прийняття ставки, виплати виграшу чи повернення ставки. Оскільки така система не працює, організатори азартних ігор сьогодні виграші оформлюють як повернення ставки в азартну гру в межах звітного періоду по ПДФО (адже граничні строки для її повернення не встановлені) і таким чином уникають сплати податків з виграшів як податкові агенти. Наразі звітним періодом по ПДФО з виграшів для організаторів азартних ігор є календарний квартал, такий період дозволяє їм спокійно корегувати обсяги виграшів в ручному режимі. Очікується, що з 2025 року буде повернена місячна звітність, що дещо ускладнить такі можливості для грального бізнесу, проте не усуне їх. Допоки не буде функціонувати ДСОМ проблеми з відображенням у звітності доходів у вигляді виграшів в азартну гру та сплати ПДФО з виграшів залишатимуться.

Крім того, є ще доволі багато проблем, які впливають на ефективність адміністрування всіх податків з ринку грального бізнесу, які ми описували раніше [7, с. 280]. На адміністрування ПДФО з виграшів сьогодні впливають такі проблеми:

- непослідовна політика у державному регулюванні та оподаткуванні грального бізнесу, що не враховує специфіку цієї сфери, її ризики для суспільства та необхідність обмеження обсягів ринку для забезпечення інтересів громадян [8–11];

- потреба у реформуванні системи оподаткування грального бізнесу, у тому числі врахування певної суми виграшу, який не підлягатиме оподаткуванню [12, с. 98];

- недосконалість базового законодавства, що регулює гральний бізнес та суміжні види діяльності, що дозволяє організаторам азартних ігор оптимізувати податки через маскування своєї діяльності під інші види бізнесу [13, с. 627].

- обмежене співробітництво між Державною податковою службою України, Комісією з регулювання азартних ігор та лотерей, Міністерством фінансів у питаннях контролю за діяльністю організаторів азартних ігор.

- недостатній досвід працівників ДПС в управлінні податковими питаннями у сфері грального бізнесу.

Література:

1. Реєстри: Офіційний вебсайт КРАІЛІ. URL: <https://www.gc.gov.ua/ua/Reiestry.html>
2. Топорецька З. М. Лотереї: 50 питань і відповідей : наук.-практ. вид. / за наук. ред. д.ю.н., проф. М. А. Погорецького. Київ : Алерта, 2019. 222 с.
3. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
4. Топорецька З. М. Виграш у лотерею як спосіб легалізації корупційних доходів. *International scientific and practical conference «New challenges of legal science in Ukraine and EU countries» (Miskolc, Hungary, April 19–20, 2019)*. Miskolc: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2019. P. 399-402.
5. Топорецька З. М. Легалізація корупційних доходів з використанням грального бізнесу та лотерей. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі* : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 8–9 груд. 2022 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. С. 291–296.
6. Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор: Закон України від 14 липня 2020 року № 768-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/768-20#Text>
7. Євсєєв Д. І. Проблемні питання адміністрування податків у сфері грального бізнесу. *Вісник кримінального судочинства*. 2023. № 3–4. С. 278–286.
8. Погорецький М. А. Топорецька З. М. Гральний бізнес: історія та правове регулювання. Київ, Алерта. 2014. 92 с.
9. Топорецька З. М. Законодавча форма публічного управління гральним бізнесом. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка: юридичні науки*. 2022. № 2 (121). С. 81–87.
10. Pohoretskyi, M., Cherniak, A., Serhieieva, D., Toporetska, Z., & Iskenderov, E. (2022). State monopoly on gambling on the example of the organization lotteries by state-owned banks. *Amazonia Investiga*, 11(54), 357–366.
11. Stefanchuk, R. O., Hetmantsev, D. O., & Toporetska, Z. M. (2022). Models of public game business governance in the world. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 29(1), 94–105.
12. Toporetska, Z. Reforming of gambling taxation in Ukraine in the context of the European integration. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2022. № 4. P. 94–104.

13. Погорецький М. А., Топорецька З. М. Проблеми правового регулювання грального бізнесу та лотерей в Україні і їх вплив на доказування незаконної діяльності з організації та проведення азартних ігор, лотерей (ст. 203-2 КК України). *Аналітично-порівняльне правознавство*. № 3. 2024. С. 625–631.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-23>

THE STATE TAX SERVICE AS A SUBJECT OF ENSURING THE CONTROL FUNCTION OF THE STATE

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

Yeromenko V. P.

*Postgraduate Student at Faculty No. 2
Donetsk State University of Internal
Affairs
Kropyvnytskyi, Ukraine*

Єрьоменко В. П.

*аспірант факультету № 2
Донецький державний університет
внутрішніх справ
м. Кропивницький, Україна*

Сплата податків є одним із конституційних обов'язків людини і громадянина в Україні та передбачає складну систему взаємовідносин людини і держави. Для реалізації цього напрямку діяльності у державі сформовано систему органів виконавчої влади, на які покладаються завдання з реалізації функцій держави.

Відповідно до п. 2 ч. 1 статті 17 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 року № 3166-VI одним із основних завдань центральних органів виконавчої влади є здійснення державного нагляду (контролю) [1]. Цим Законом визначається, що міністерства забезпечують формування та реалізують державну політику в одній чи декількох сферах, інші центральні органи виконавчої влади виконують окремі функції з реалізації державної політики [1]. А центральні органи виконавчої влади, такі як служби, агентства, інспекції, утворюються для виконання, лише окремих функцій з реалізації державної політики у відповідній сфері [1].

Характеризуючи суб'єктний склад щодо формування та реалізацію державної політики у сфері оподаткування, то ключовими органом виконавчої влади є Міністерство фінансів України. А безпосередньо